

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij was vele jaren boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

Duizenden mensen hebben een jaar lang dieren en planten geteld op het Eiland van Dordrecht. De resultaten van het '10.000-soortenjaar' werden onlangs gepresenteerd. „Een prachtig voorbeeld van burgerwetenschap.”

▲ Een van de vele waargenomen vogelsoorten: de groenling. FOTOSAD

▲ De vliegenzwam is op het Eiland van Dordrecht bepaald geen veelvuldig te spotten soort.

Vliegenzwam in eigen straat

Wethouder Tanja de Jong opent de bijeenkomst in De Oude School aan de Dubbelsteynlaan West in Dordrecht. „Het was eigenlijk het idee van onze toenmalige stadsecoloog Sjoerd Dirk Fiaschi-van der Es”, zegt zij. „Hij opperde om op zo'n manier eens te kijken naar wat er allemaal kruipt, vliegt en groeit op het Eiland van Dordrecht en dat in kaart te brengen. Natuurlijk waren we daarvoor te porren, want Dordrecht is een drukke en compacte stad. Bovendien horen we de laatste tijd veel over de afname van de biodiversiteit, heel goed dus dat we op dat gebied het Eiland van Dordrecht eens een jaar lang onder de loep namen.”

Daarna vertelt Arjan Loeve over het 10.000-soortenjaar en hoe hij het afgelopen jaar iedereen via Instagram op de hoogte hield van de vorderingen van dit project.

Direct na het vuurwerk

Zelf voerde Loeve meer dan 1700 soorten in. „Eind 2023 was ik mij hier al op aan het voorbereiden. Eigenlijk begon ik er direct mee na het vuurwerk op het Groothoofd. Ik wilde gewoon de eerste zijn die soorten voor dit project ging invoeren”, vertelt hij met een lach. „Op deze manier vestig je de aandacht op natuur in onze directie woon- en leefomgeving. Hopelijk leidt zo iets tot het besef dat we zuinig moeten zijn op de resterende natuur en die moeten koesteren.”

Het 10.000-soortenjaar is niet alleen gericht op zeldzame soorten. „Zeker niet”, zegt Loeve. „Zo wilde ik graag een vliegenzwam vinden. Op de zandgronden is deze karakteris-

tieke paddenstoel een gewone verschijning, maar op het Eiland van Dordrecht zeker niet. Op zeker moment zie ik zo'n vliegenzwam staan in een boomspiegel (het stuk grond rondom de stam van een boom, red.), nota bene in mijn eigen straat! Supergaaf toch? Het leuke is vervolgens dat er naar aanleiding van mijn melding ook daadwerkelijk mensen naar komen kijken.”

Eigenlijk is zo'n 10.000-soortenjaar een prachtig voorbeeld van burgerwetenschap, *citizen science* met een mooi woord. „Tja, dat is het zeker,” beaamt Loeve. „Maar het is geen

echte wetenschap zoals Naturalis en de European Invertebrate Survey het zouden aanpakken. Dan dient er te worden gewerkt volgens een protocol en bepaalde standaarden en dat was bij ons niet aan de orde.”

Alle ingevoerde waarnemingen werden gecontroleerd door zogenaamde 'admins', specialisten op specifieke gebieden. „Het is natuurlijk wel een voorwaarde dat de waarnemingen worden getoetst en gecontroleerd. De boel moet tenslotte kloppen”, besluit Loeve.

Het werkveld heeft zich in de laatste jaren enorm ontwikkeld, niet in

Alles wordt natuurlijk getoetst en gecontroleerd, de boel moet wel kloppen

– Arjan Loeve

het minst door de vele websites zoals www.waarneming.nl en apps zoals ObsIdentify. Michael Stech, onderzoeker bij Naturalis, belicht de ondergrondse soorten, de schimmels en bacteriën. „De berekeningen voor dit project konden we tien jaar geleden niet uitvoeren. De toenmalige computers konden dat gewoonweg niet aan. Voor dit onderzoek verzamelden we onder de straten in het centrum van Dordrecht veel grond, waarin we veel verschillend dna aantreffen.”

Boomspiegels

In zijn verhaal komt ook de eilandtheorie aan bod: „Boomspiegels zijn in feite open grond, in een totaal versteende omgeving. Die soorten kunnen onderling niet uitwisselen, aangezien de afstand tussen de diverse boomspiegels te groot is.”

Het is trouwens een moeilijk onderzoek, zegt hij. „Van schimmels en bacteriën weten we eigenlijk nog maar weinig. Er is ook geen uitgebreide database, waaraan je de aangevonden dna-monsters kunt linken. Bovendien lijkt de samenstelling van schimmels en bacteriën per seizoen sterk te wisselen.” Mede dankzij het speurwerk van Michael Stech zijn de 10.000 soorten gerealiseerd.

De laatste spreker is Christien Huibers, de huidige stadsecoloog. Zij maakt daarbij gebruik van een Mentimeter, waarmee je tijdens lessen of presentaties vragen kunt voorleggen aan je publiek. Het publiek antwoordt dan op diverse stellingen met behulp van de mobiele telefoon.

Zo blijkt ook dat Huibers alvast speelt met de gedachte om de 10.000-soortendag over een paar jaar nog eens over te doen.

RUIM 100.000 WAARNEMINGEN

Ook nieuwe soorten op Eiland van Dordt

De 2320 deelnemers aan het 10.000-soortenjaar op het Eiland van Dordrecht registreerden in 2024 meer dan 100.000 waarnemingen. De lijst werd aangevoerd door de vogels, altijd een populaire groep, waarvan er 49.438 waarnemingen werden ingevoerd. Hierbij gaat het niet per se om bijzondere soorten; de kokmeeuw, de groenling en de roodborst doen allemaal mee. Van tevoren splitsten men de beoogde 10.000 soorten in twee

▲ Vogels zijn de populairste groep maar ook de muurvarens op een muur tellen mee.

categorieën: 5000 soorten onder de grond, waarbij we vooral moeten denken

aan schimmels en bacteriën, en de andere 5000 zijn gereserveerd voor boven de

grond. Die deden mee aan de zogenoemde Bioblitz, een evenement dat zich toespit op het onderzoek van de biodiversiteit met tellers van diverse leeftijden en achtergronden. Zowel natuurliefhebbers als experts komen dan samen om zo veel mogelijk verschillende planten, vogels, insecten of zoogdieren te vinden. Op het Eiland van Dordrecht noteerde men vorig jaar ook veel nieuwe soorten, 796 om precies te zijn.